

Contra els impostors

Xavier Moret acaba de publicar 'L'impostor sentimental', una novel·la en clau d'humor que dissectiona les entranyes i els protagonistes del món literari català.

Xavier Moret (Barcelona, 1952), és periodista. Des de fa cinc anys, periodista cultural del diari *El País*. Un home amb bigoti prominent i mal rasurat. Discret en el vestir i ulleres poc avessades al disseny. Els qui el coneixen diuen que té una actitud que encomana assossec, un tarannà britànic, tota una manera d'anar pel món.

L'impostor sentimental (Ed. Empúries) fa pocs dies que ha arribat a les llibreries. Xavier Moret ha tardat set anys a escriure'l. Anteriorment havia publicat tres llibres: *L'americà que estimava Moby Dick* (Editorial 3 i 4, 1985), *El manuscrit perdut* (1986) i *Triangle blanc* (1988). Per què tant de temps? "Buscava una cosa nova, anava fent proves i anava tenint idees. Tanmateix, fins que no vaig caure en l'ambient literari dels últims anys, no vaig trobar la fórmula per arribar fins el final. L'ambient editorial, de premis, d'autors, d'editors..., que segueix el periodisme cultural, es presta molt a la paròdia. I vaig tirar per aquí, buscant el to adequat. Perquè tampoc no volia que fos una novel·la sagnant ni una novel·la en clau ni un assaig camuflat de les impostures d'aquest món... Volia fer una novel·la d'humor, bàsicament, partint de l'humor anglès."

El també periodista Ramón de España —en la presentació del llibre— va parlar del tarannà "fatalista amable" de l'autor. Explicà: "La novel·la en té molt,

d'aquesta actitud. Afronta temes que a tots ens preocupen i d'una manera divertida i alhora seriosa ens descriu, en definitiva, el circ literari." Un circ literari que segons l'escriptor Sergi Pàmies —que també era a la presentació— "es pot aplicar a qualsevol altre tipus de literatura: la francesa, l'anglesa o a les lletres espanyoles".

—Estic d'acord amb el Sergi. I és que si us hi fixeu, he volgut evitar les referències molt concretes —n'hi ha alguna, és inevitable—, però crec que tot és traslladable. Encara que aquí, com que és un país més petit, tot és més transparent: ens coneixem tots, els crítics acaben essent escriptors reciclats i els editors han fet obres literàries... Aquí tot és més endogàmic, més de joguina.

—*Necessitaves esbombar les farses, les "impostures", del món literari per desfogar-te o és un acte de venjança?*

—Tant com necessitar, tampoc ho necessitava. El que passa és que és un bon material. Un cop trobes la línia vas introduint petites venjances entre cometes: venjança perquè en un premi literari t'ho han fet passar fatal fent la comèdia o perquè t'han donat un sopar infecte... però no hi poso mala llet, sinó paròdia i ridiculització. I a l'hora de trobar aquest to em va ajudar molt el fet que la novel·la és narrada en primera persona per un personatge marginal, per un periodista que no està ni en plantilla i veu aquest

món com una cosa molt estranya i complicada.

—*Et guardes les espatlles donant aquest to irònic-humorístic?*

—Sí, me les guardo, perquè jo vull continuar fent periodisme cultural. No podia fer esclatar una bomba dient que tots els editors són uns desgraciats... Tampoc no ho crec. Es ridiculitza l'ambient, però tampoc no tenia la pretensió de dir que tot plegat no val res.

—*T'ha quedat alguna cosa a la papada que per prudència hagin deixat de dir?*

—Per prudència, no. Tampoc no volia fer una novel·la en clau, com *El sexe del àngels* del Terenci Moix. No volia denunciar res, volia divertir-me. El que em preocupava més era tenir l'esquema de la novel·la, que em va portar força temps definir-lo i els personatges. Un cop fet això, ho vaig anar introduint tot en funció del que requeria la trama. Jo només volia fer una novel·la d'humor. També és veritat que he fet una mica de trampa: vaig fer una novel·la a mida perquè em servís per introduir-hi tota mena de temes que m'interessaven.

—*En la novel·la surten malparats escriptors, editors, periodistes, crítics, agents literaris... El balanç és força decebedor.*

—No és decebedor. Jo pretenc que faci riure. Davant dels escàndols dels premis que s'han succeït darrerament, penso que es poden prendre dues actituds: o t'ho prens com una tragèdia o t'ho prens amb

humor. I jo he triat la segona opció, que és molt més sana.

—*Per què el fet literari s'ha embolicat tant?*

—El fet literari d'escriure és una cosa molt senzilla i en teoria molt tancada i personal. Però s'ha anat embolicant al voltant de la promoció, dels premis. S'ha perdut el punt de vista bàsic, que allò important és escriure. A mi m'interessava denunciar això, més que posar en evidència un ambient literari en concret. Perquè hi ha gent que ja no vol escriure, senzillament vol ser escriptor, i actualment això vol dir participar en els programes de més audiència, anar a tertúlies, treure col·lumnetes cada dos per tres als diaris... i es perd el nord. Per mi el que importa és el llibre, el resultat final i no fer tots els papers de l'auca de l'escriptor.

—*En el llibre es nota la teva preocupació pel fet que el llibre sigui un mer producte comercial.*

—Això és una caricatura dels editors. És això el que els fa ser impostors. Comencen probablement amb interessos literaris, però en nom de la comercialitat a l'últim traeixen tota mena de principis. Aquest és un fenomen dels últims temps. Abans hi havia una barrera molt clara entre literatura de qualitat i literatura comercial i darrerament s'ha trencat. En la llista de *best-sellers* es barreja tot. És més, ara la literatura de qualitat no s'accepta si no és *best-seller*. Hi ha una confusió absoluta. L'escriptor pateix tota mena d'interferències, ja no pot escriure tranquil. Tothom vol ficar-hi cullerada i la promoció i la comercialitat hi interfereixen massa.

—*Una altra interferència és prendre compromisos amb l'editor per publicar un llibre en un termini fixat?*

—Sí, és una altra interferència que et condiciona el fet d'escriure. No crec que hagi d'acabar un llibre amb un temps determinat. Jo he tardat set anys des de l'última novel·la i potser si volgués viure de la literatura i tingués un editor al darrere, hagués tret dues novel·les més, que no me les hauria cregut però per compromisos editorials les hauria hagut de fer.

—*Un escriptor pot viure de la literatura sense "pervertir-se"?*

—És difícil. Jo trobo molt bé la promoció; ara, mentre l'escriptor en sigui conscient. Perquè n'hi ha que s'ho han cregut tot això. Mentre tu assumeixis que fas d'impostor i la qüestió més important és escriure, endavant. El perill són aquells que s'acaben creient el paper que els hi

Impostures...

"Els editors són gent més aviat estanya. Són molt conscients del caràcter minoritari i selecte dels seus gustos i és per això que han après que per connectar amb el públic han de confiar més en el que detesten que en el que els agrada."

—El llibre tendeix a la caricatura i aquest fragment porta a l'extrem l'actitud dels editors. Però és cert que alguns acaben publicant coses que no connecten en absolut amb el públic. Això passa també amb els premis. Moltes vegades s'acaba premiant l'obra més rara, aquella novel·la experimental —d'aquestes insuportables, que assassinen els lectors—, per si l'autor fos un Joyce amagat.

"Els escriptors selectes són artistes que saben guarnir el seu parlar amb frases buides i grandiloqüents, capaçs d'inventar paraules inversemblants per enlluernar i que viuen perpètuament dalt d'un pedestal altíssim"

—Ho vaig escriure pensant en l'escriptor pedant, insuportable, que potser aquí a Catalunya no n'hi ha massa —n'hi ha algun—, però que a Madrid es dona més fàcilment. És aquell que s'ho ha cregut molt, que perd de vista el fet d'escriure i que està completament pendent de la promoció social. Es creu un ésser a part i actua com si et perdonés la vida. Utilitza frases que ni ell entén, però sap que queden molt bé. És ell, l'impostor.

"Els agents literaris són molt especials. Amb llicència per tirar pel dret. Amb ells, passa com amb els bancs i els préstecs."

—Els agents sempre vénen quan has tingut èxit. Quan has de publicar la primera novel·la, que vas desorientat pel món literari vas a veure un agent i et diu que tornis quan hagi publicat i hagi tingut èxit. Això és un peix que es mossega la cua. Als agents literaris els hi van molt bé els grans autors, però a l'hora de començar no serveixen de res.

P.D.: "Sóc dels que encara penso que una novel·la és alguna cosa més que una operació comercial. Suposo que és que sóc massa antiquat."

fan representar. Cauen en el ridícul més estrepitos.

—*Els successius escàndols dels premis literaris t'han fet modificar la novel·la?*

—No. Quan van començar a esclatar els escàndols jo ja tenia la novel·la feta, la vaig escriure l'estiu passat. M'adonava que hi havia punts de connexió entre els escàndols i el llibre, però la realitat superava la ficció. Amb els premis literaris tots hem estat còmplices d'una comèdia literària pel bé de la literatura, la cultura, el país... tots hem fet el paper. I de cop i volta sembla que han caigut les caretes i tothom s'escandalitza i tampoc n'hi ha per tant. Ja fa temps que els que ens movem a prop dels premis sabem que sempre hi ha maniobres d'aquestes. El que passa és que ara surten com a grans escàndols i fets intolerables.

—*Creus que és sa que surtin aquestes farses?*

—Sí. Em sembla que hi ha un excés de premis. No fa cap bé que n'hi hagi tants, perquè això força les editorials a inventar-se autors o robar-los als altres, maniobres rares per quedar bé, perquè hi ha unes expectatives creades, una comercialitat al darrere... és el de sempre. Hi ha alguns premis que estan molt bé perquè es mouen al marge i no juguen a aquest joc, però n'hi ha d'altres que la comercialitat els hi fa perdre el món de vista.

—*Les expectatives que s'han creat al voltant del llibre s'expliquen perquè potser hi havia més gent amb ganes de dir el que tu has dit?*

—És probable, perquè sovint aquestes coses es comenten en privat. Són temes que a la professió surten sovint, però ningú ho escriu mai. Jo ho he escrit, però, repeteixo, des d'un punt de vista humorístic.

—*Tanmateix, qualificaries aquest llibre d'atrevit?*

—Potser sí, perquè no s'havia dit fins ara. És atrevit, però no és cruel respecte aquest món.

—*A la novel·la apareixen molts acudits contra el filòsof francès Derrida. Què hi tens en contra?*

—Tinc mania al Derrida perquè... Bé, no és una mania especial contra ell, sinó contra tota una sèrie de personatges que circulen al voltant del món acadèmic, de la crítica, de la teoria de la literatura, que a l'hora d'agafar un llibre, més que llegir-lo, l'estripen. L'analitzen tant que acabes no reconeixent el llibre i et fan perdre de vista allò interessant de llegir, que és el fet de passar-t'ho bé, de gaudir-ne.

Montserrat Serra